

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-43>

УДК 338.45:664:330.341.1

СПЕЦИФІКА СПРЯМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

SPECIFIC FEATURES OF THE FOCUS OF INNOVATION AND INVESTMENT PROJECTS AT FOOD INDUSTRY ENTERPRISES

Стахурська Світлана Антонівна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет харчових технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6996-8907>

Stakhurska Svitlana
National University of Food Technologies

У статті розглядається специфіка спрямування інноваційно-інвестиційних проєктів на підприємствах харчової промисловості. Пропонується формувати проєктний портфель з урахуванням тих реалій та особливостей сучасного стану і перспектив розвитку, що формують стратегічні цілі підприємств в зовнішньому та внутрішньому середовищах. Пропонується враховувати галузеву специфічність підприємств, що виробляють харчову продукцію, та адаптувати її до змінних сучасних характеристик середовища і диференційованих вимог споживача. Визначено взаємозв'язок специфіки проєктів і особливостей чинників середовища, що сприятиме початковому етапу обґрунтування вибору інноваційно-інвестиційних проєктів підприємства. Серед чинників зовнішнього середовища при виборі проєктів першочергово пропонується враховувати світові глобальні тренди розвитку промисловості (зокрема харчових виробництв), фактичну макроспецифіку країни та перспективи її розвитку, а також стратегічне спрямування діяльності конкурентів. У внутрішньому середовищі підприємства при виборі проєктів потребують урахування такі чинники: стан техніко-технологічної бази підприємства, виробничі потужності та рівень їх використання, випуск нової продукції, якість продукції, рівень кваліфікації трудових ресурсів, наявність цифрових технологій, достатність фінансових ресурсів.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційні проєкти, харчова промисловість, підприємства, чинники впливу, проєктна специфіка, чинники зовнішнього середовища, чинники внутрішнього середовища.

This article examines the specific nature of innovation and investment projects in the food industry. It proposes building a project portfolio that takes into account the realities and characteristics of the current state and future prospects of development, which shape the strategic goals of enterprises in both external and internal environments. It is proposed to take into account the industry-specific nature of food-producing enterprises and adapt it to the changing characteristics of the modern environment and differentiated consumer demands. The relationship between project specifics and environmental factors has been identified, which will facilitate the initial stage of justifying the selection of an enterprise's innovation and investment projects. Among the external environmental factors in project selection, it is proposed to prioritize global trends in industrial development (particularly in food production), the country's actual macroeconomic specifics and development prospects, as well as the strategic direction of competitors' activities. In terms of accounting for global trends, projects should focus on resource conservation, energy efficiency, scaling up food production, health restoration and preservation, and meeting environmental sustainability requirements. When considering the country's macroeconomic specifics, it is proposed to implement projects to ensure operations under wartime conditions (full or partial relocation, differentiation of raw material sourcing areas and logistics), as well as projects that will facilitate enterprises' orientation toward EU markets (compliance of food products with EU requirements). Taking the competitive environment into account, depending on the adopted overall strategy, will influence the selection of projects aimed at maintaining or increasing the competitiveness of products and the enterprise, as well as acquiring new key competencies. Within the enterprise's internal environment, the following factors must be considered when selecting projects: the state of the enterprise's technical and technological base, production capacity and its utilization rate, the launch of new products, product quality, the skill level of the workforce, the availability of digital technologies, and the adequacy of financial resources. Taking into account a number of internal environment factors, it is proposed to focus projects on upgrading the technical and technological base in

primary, auxiliary, and support production, on the implementation of Lean technologies, on production diversification, etc. For food industry enterprises, project activities should emphasize the widespread use of biotechnologies.

Keywords: innovation and investment projects, food industry, enterprises, influencing factors, project specifics, external environmental factors, internal environmental factors.

Постановка проблеми. Формування портфелю інноваційно-інвестиційних проєктів для підприємств харчової промисловості вимагає зваженого підходу до врахування тих реалій, які формують стратегічні перспективи підприємств в зовнішньому та внутрішньому середовищі та визначають специфіку спрямування вибору таких проєктів. Виникає необхідність узагальнити особливості сучасного стану та перспектив розвитку і змін у зовнішньому та внутрішньому середовищах підприємств задля спрямування інноваційно-інвестиційної діяльності. Крім цього важливо врахувати галузеву специфічність підприємств, що виробляють харчову продукцію, та адаптувати її до змінних сучасних характеристик середовища і диференційованих вимог споживача. Визначення взаємозв'язку специфіки проєктів і особливостей чинників середовища сприятиме обґрунтованому вибору проєктів підприємства і може використовуватись як початковий стратегічний етап загального обґрунтування доцільності інноваційно-інвестиційних проєктів та їх включення до інвестиційного портфеля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням важливості інноваційно-інвестиційної діяльності з метою забезпечення розвитку підприємств, зокрема в харчовій промисловості, присвячено статті багатьох вчених і практиків. Так, Гришина Л. О., Карась П. М., Приходько Н. В. розглядають важливість активізації інноваційно-інвестиційних процесів з урахуванням системного підходу та використання кластерних моделей в регіональному розрізі [1]. Ціх Г. В. та Н. Івачевський вказують на важливість активізації інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості задля зміцнення конкурентних переваг [2]. Кириченко О. С. зосереджує увагу на важливості та комплексному вирішенні актуальних проблем інвестиційно-інноваційного забезпечення промисловості в умовах Четвертої промислової революції [3]. Михайлик О. М. та Демиденко О. Ю. вказують на стратегічну важливість інвестиційного розвитку та розширення спрямування інновацій на підприємствах харчової промисловості [4]. На специфіку інвестиційних стратегій підприємств харчової промисловості в умовах воєн-

ного стану та євроінтеграційних процесів вказує Мірчук Н. З. [5]. Міщенко О. Л. акцентує увагу на тому, що для успішного управління інноваційно-інвестиційним розвитком харчової промисловості варто постійно вивчати зміни інноваційної політики та сприяти ефективному розвитку інтелектуального капіталу [6]. На необхідності активізації інноваційно-інвестиційних процесів на підприємствах харчової промисловості та в агробізнесі, а також на специфіці інноваційно-інвестиційних проєктів зосереджують увагу Ніколюк О. В., Бурлаков В. С., Сімахіна Г. О., Науменко Н. В., Скопенко Н. С., Кириченко О. М., Стретович О. А., Бедров О. В. [7; 8; 9]

Потребують подальшого розвитку питання систематизації чинників впливу на вибір інноваційно-інвестиційних проєктів та специфіки їх спрямування на підприємствах харчової промисловості.

Постановка завдання. Метою є визначення чинників впливу на вибір інноваційно-інвестиційних проєктів з огляду на сучасні реалії зовнішнього і внутрішнього середовища, а також визначення специфіки їх спрямування на підприємствах харчової промисловості та формування переліку першочергових домінантних проєктів, які сприятимуть реалізації стратегічних очікувань виробників та споживачів.

Вклад основного матеріалу дослідження. Підприємства харчової промисловості є тим майданчиком, де результати реалізації інноваційно-інвестиційних проєктів одразу показують себе на споживчих ринках. Це пояснюється тим, що харчові продукти є щоденно затребуваними, постійно змінюються та ускладнюються потреби різних сегментів споживачів, зокрема це виявляється в прагненні отримати новинки, інноваційні продукти. Науково-дослідні установи постійно працюють над створенням та удосконаленням харчових продуктів, над розробленням нових технологій та створенням нової техніки. Активізація інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості сприятиме зміцненню конкурентних переваг галузі на внутрішньому та зовнішньому ринках, що проявлятиметься у підвищенні якості та конкурентоспроможності продукції [1; 2; 4; 6].

Для того, щоб визначити і конкретизувати специфіку інноваційно-інвестиційних проєктів для підприємств харчової промисловості, вважаємо за необхідне з'ясувати актуальні чинники впливу на вибір проєктів з метою включення їх в інвестиційний портфель підприємства (рис. 1).

При виділенні чинників використовуємо традиційний підхід до їх розгляду, а саме – в зовнішньому та внутрішньому середовищі, але з урахуванням сучасних реалій і з огляду на те, що йдеться про чинники впливу саме на вибір проєктів. В зовнішньому середовищі на вибір проєктів впливають не лише конкуренти, але й макроспецифіка країни та глобальні тренди щодо споживання харчової продукції. Усі ці чинники визначають специфіку спрямування проєктної інноваційно-інвестиційної діяльності (табл. 1).

Проєкти з ресурсозбереження – це проєкти з впровадження ресурсощадних нових технологій та нового ресурсощадного обладнання. Також ресурсозбереженню сприяють впровадження Lean-технологій, автоматизації та роботизації виробничих процесів, використання цифрових технологій у виробництві, логістиці, в управлінні. Окремо виді-

ляємо проєкти з ресурсозбереження та енергонезалежності. Це можуть бути знову ж ті ж самі проєкти з впровадження нових технологій та нового обладнання, оскільки інноваційне нове обладнання зазвичай має менший рівень енергоспоживання. Але тут слід виділити низку проєктів на підприємствах харчової промисловості, які пов'язані з забезпеченням енергетичної незалежності, зокрема це можуть бути екологічні проєкти з перероблення відходів харчових виробництв на різні види енергії. Наприклад, «Кернел» та МХП інвестують у масштабні енергетичні проєкти, включно з вітровою, сонячною генерацією та системами накопичення енергії з метою переходу до відновлюваних джерел енергії та енергетичної незалежності, а також впроваджують проєкти з розвитку виробництва біоетанолу та біометану з використанням біомаси.

Проєкти пов'язані з відновленням та збереженням здоров'я – це проєкти про виробництво якісної продукції, зокрема оздоровчого призначення, це виключно інноваційні проєкти. Інновації в харчових виробництвах – це новостворені або вдосконалені конкурентоздатні технології та отримані на їхній основі

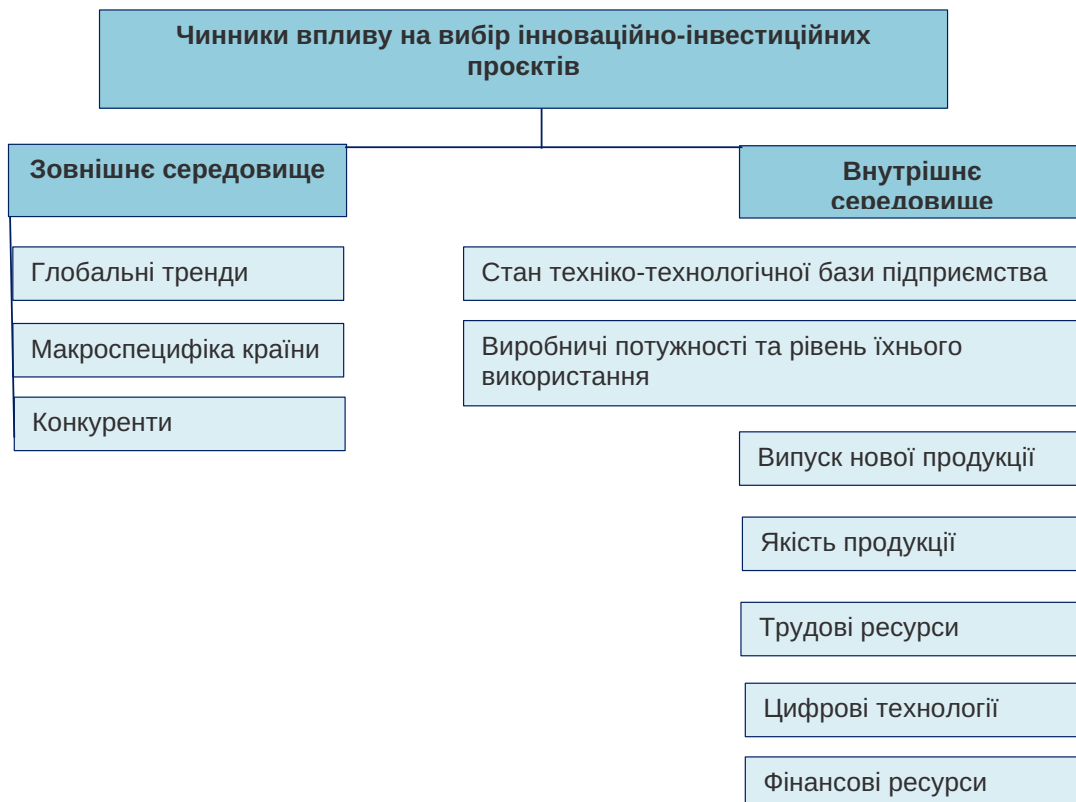

Рис. 1. Чинники впливу на вибір інноваційно-інвестиційних проєктів підприємствами

Джерело: сформовано автором

Таблиця 1

**Специфіка спрямування інноваційно-інвестиційних проєктів
згідно чинників впливу зовнішнього середовища**

Чинники впливу зовнішнього середовища	Специфіка проєктів
Глобальні тренди	Ресурсозбереження
	енергозбереження та енергонезалежність
	відновлення та збереження здоров'я
	масштабування виробництва харчових продуктів
	екологічність
	нові ринки сировини
Макроспецифіка країни	створення нових продуктів
	забезпечення діяльності в умовах війни
	орієнтація на ринки ЄС, відповідність вимогам ЄС до харчової продукції
	інвестиційний макроклімат
Конкуренти	рівень розвитку науки та інноваційних розробок
	підтримання та підвищення конкурентоспроможності продукції і діяльності
	набуття нових ключових технологічних та управлінських компетенцій

Джерело: сформовано автором

нові харчові продукти, що істотно поліпшують структуру та якість харчової продукції, позитивно впливаючи на стан здоров'я споживачів і забезпечуючи їм активне творче довголіття. На сьогодні до інноваційної продукції належать у першу чергу харчові продукти оздоровчого та профілактичного призначення, тобто оздоровчі харчові продукти. На підприємствах харчової промисловості можна створити широкий спектр інноваційної продукції, а саме:

- функціональні харчові продукти на основі сировини, що містить високу концентрацію функціональних інгредієнтів (овес, ячмінь, висівки, насіння льону, спіруліна, натуральні соки тощо);

- функціональні харчові продукти зі знизеним вмістом солі, цукру, тваринних жирів;

- функціональні харчові продукти на основі зернових (хлібобулочні, кондитерські, макаронні); молочні, м'ясні, консервовані; продукти, збагачені вітамінами, харчовими волокнами, мінеральними сполуками, поліненасиченими жирними кислотами, пробіотиками і пребіотиками, фосфоліпідами, амінокислотами тощо [8].

Проєкти з масштабування виробництва харчових продуктів тісно пов'язані також з проєктами створення нових ринків сировини.

Такі проєкти мають вирішувати проблему забезпечення населення харчовими продуктами в достатній кількості і відповідної якості. Практично це проєкти з розширення виробництва, зі створення нових підприємств, з розширення сировинних зон. А також це будуть інноваційні проєкти пов'язані з культивуванням та ферментацією: культивоване м'ясо без традиційного землеробства, молочні продукти без корів, м'ясо з грибів, активне використання водоростей тощо. Комплексному вирішенню специфіки проєктів в напрямку масштабування виробництва харчових продуктів, екологічності, використання нових ринків сировини і створення нових продуктів сприяють проєкти із застосуванням біотехнологій та комплексного використання сировини. Для підприємств харчової промисловості та агросектору можливе використання різних видів біотехнологій:

- жовті біотехнології: розроблення нових харчових продуктів, підвищення харчової цінності та смакових якостей; процеси ферментації та біобезпеки; виробництво харчових добавок (вітамінів, ферментів, ароматизаторів, барвників, амінокислот);

- білі біотехнології: виробництво амінокислот, вітамінів, ароматизаторів шляхом мікробіологічного синтезу, ферментація про-

дуктів; створення інноваційних білкових продуктів; виробництво біопалива (біоетанолу, біодизелю, біогазу); створення біопластику для пакування харчових продуктів;

– зелені біотехнології: створення нових продуктів і сировини та зміна їх властивостей для виробництва функціональних, безпечних та екологічних харчових продуктів (альтернативні джерела білку, нові сорти грибів, сільськогосподарської сировини для підприємств харчової промисловості, технології продовження терміну придатності, створення безглютенової пшениці, виробництво харчових добавок, ферментів та барвників без хімічного синтезу – за допомогою мікроорганізмів або через культури клітин, створення рослин з покращеним вітамінним складом чи корисним жирнокислотним складом);

– сірі біотехнології: проекти з природоохоронної діяльності – перероблення органічних відходів, очищення стічних вод, створення технологій комплексного перероблення сировини та замкнутого циклу виробництва; проекти валоризації (перероблення відходів у корисні продукти: у біопластик, органічні кислоти, біогаз); отримання кормового білка для тваринництва;

– сині біотехнології: проекти з перетворення морських організмів в нові джерела білку, добавок, функціональних інгредієнтів, а саме – виробництво гідроколоїдів (агар-агар, карагенан, альгірати) і подальше їх використання як стабілізаторів, гелеутворювачів, згущувачів; виробництво натуральних барвників з мікроводоростей та консервантів з панцирів ракоподібних; культивування альтернативних білкових продуктів з водоростей та клітин риби; виробництво вітамінів і мінералів з біомаси мікроводоростей; створення їстівного та біорозкладного біопакування з водоростей.

Серед чинників впливу зовнішнього середовища такий чинник як макроспецифіка країни нині особливо впливає на специфіку і можливості інноваційно-проектної діяльності. Забезпечення діяльності в умовах війни додатково до проектів розвитку додає проекти з релокації виробництва, сировинних зон, логістики, які є проектами територіально-географічної диверсифікації та запобігання ризикам. Орієнтація на ринки ЄС, відповідність вимогам ЄС до харчової продукції вимагає здійснення проектів з модернізації виробництва, навчання персоналу, впровадження систем контролю – з метою гармонізації стандартів безпеки: впровадження системи HACCP, а

також мають бути інвестиційні проекти спрямовані на забезпечення відповідності європейським екологічним нормам з метою зниження вуглецевого сліду, підвищення енерго та ресурсоефективності; проекти з цифровізації та програмного забезпечення; інвестування у сертифікацію та лабораторне устаткування [5]. Щодо інвестиційного макроклімату: урядом впроваджені програма доступних кредитів «5-7-9%» (фінансування поповнення обігових коштів та інвестиційних проектів розвитку), грантові програми: надання безповоротних грантів на створення або розвиток переробних підприємств, податкові та регуляторні спрощення. Згідно Програма релокації підприємств значна частина підприємств харчової та переробної промисловості, перемістилися свої виробництва в більш безпечні регіони. Забезпечення гідного рівня розвитку науки та інноваційних розробок в харчовій промисловості нині має здійснювати галузева науково-технічна спільнота (зокрема Інститут продовольчих ресурсів Національної академії аграрних наук України) шляхом спільних та власних корпоративних інноваційних розробок. Наприклад, фахівці елеваторного напряму холдингу «Кернел» розробили концепцію та технічні параметри зернового рекуператора, що підвищує продуктивність зерносушарок; МХП спільно з німецькою компанією Ellman Engineering розробляють рішення для виробництва «зеленого» водню та інтеграції його з біогазовими технологіями, а на базі власного науково-дослідного центру МХП створив нові готові страви та м'ясні снеки (РябChick).

Наявність конкурентного середовища спонукає до впровадження проектів з підтримання та підвищення конкурентоспроможності продукції і діяльності, це нові технології, нова якісна продукція високої поживної цінності, розширення ринків збуту. Особливе значення мають проекти з набуття нових ключових технологічних та управлінських компетенцій, які не можуть бути швидко відтворені конкурентами.

У внутрішньому середовищі на вибір проектів впливають такі чинники: стан техніко-технологічної бази, виробнича потужність та рівень її використання, якість продукції, наявність цифрових технологій, випуск нової продукції, трудові ресурси, фінансові ресурси. Усі ці чинники внутрішнього середовища визначають специфіку спрямування проектно-інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості (табл. 2).

Таблиця 2

**Спрямування/специфіка інноваційно-інвестиційних проєктів
згідно чинників впливу внутрішнього середовища**

Чинники впливу внутрішнього середовища	Специфіка проєктів
Стан техніко-технологічної бази	основне технологічне обладнання
	інноваційні технологічні процеси
	обладнання основного та підсобного виробництва
	фасувально-пакувальне обладнання
	Lean-технології
	автоматизація виробництва
Виробнича потужність та рівень її використання	встановлення мехатронних модулів для інтелектуального управління обладнанням та роботизованих систем
	модернізація
	реконструкція
	розширення підприємства
Якість продукції	розширення підприємства
	поживна цінність продукції – нові технології
	збереженість та доступність цінних нутрієнтів – нові технології
Наявність цифрових технологій	відповідність стандартам HACCP, ISO
	MES-системи, сенсори контролю якості, енергомоніторинг – у виробництві
	ERP, CRM, SCM – в управлінні
	Big Data, e-commerce, мобільні додатки – в маркетингу
	WMS, RFID, GPS-моніторинг – в логістиці
Випуск нової продукції	AI, блокчейн, роботизація – в інноваціях
	виробництво нової продукції – розширення існуючої лінійки
	виробництво нової продукції – галузева диверсифікація
	виробництво нової продукції – міжгалузева диверсифікація
Трудові ресурси	оновлення продукції
	програми розвитку і навчання, зокрема в комплексі з техніко-технологічними проєктами
Фінансові ресурси	управлінські технології управління знаннями
	використання фінансових технологій задля накопичення, залучення, запозичення фінансових ресурсів

Джерело: сформовано автором

Стан техніко-технологічної бази покращується завдяки комплексному підходу. В основі – нова продукція (або продукція, що підлягає удосконаленню), далі розробляється інноваційний технологічний процес (зокрема Lean-технології), основне технологічне обладнання, фасувально-пакувальне обладнання, інноваційне обладнання для допоміжного та підсобного виробництва, здійснюється вста-

новлення мехатронних модулів для інтелектуального управління обладнанням та роботизованих систем, автоматизація виробництва.

Такий чинник як виробнича потужність та рівень її використання може вплинути на вибір проєктів з модернізації обладнання, реконструкції підприємств та його цехів, розширення «вузьких» місць, розширення підприємства (у випадку масштабування).

Чинники внутрішнього середовища, що визначають якість продукції, вимагають здійснення проєктів, які забезпечать високу поживну цінність продукції, збереженість та доступність цінних нутрієнтів в ній, відповідність стандартам HACCP, ISO. Найчастіше це будуть проєкти з впровадження інноваційних технологій та обладнання, використання біо-технологій.

Чинник наявності і рівня використання цифрових технологій – це комплексний системний підхід до використання цифрових технологій у виробництві (MES-системи, сенсори контролю якості, енергомоніторинг), в управлінні (ERP, CRM, SCM), в інноваціях (AI, блокчейн, роботизація), в маркетингу (Big Data, e-commerce, мобільні додатки), в логістиці (WMS, RFID, GPS-моніторинг) [9].

Випуск нової продукції можливий при впровадженні проєктів, пов'язаних з розширенням існуючої лінійки, галузевої диверсифікації, міжгалузевої диверсифікації або оновленням продукції. Випуск нової продукції має відбуватися в напрямку глобальних мегатрендів зовнішнього середовища. В першу чергу це мають бути функціональні харчові продукти оздоровчого та профілактичного призначення.

Трудові ресурси як чинник внутрішнього середовища викликають необхідність здійснення проєктів з кар'єрного розвитку та навчання, що може найчастіше відбуватись в комплексі з інноваційними техніко-технологічними проєктами і бути частиною таких проєктів (кадрові субпроєкти). Проєкти з розвитку та навчання можуть бути також самостійними, їх мета – створення власного інтелектуального кадрового потенціалу задля забезпечення формування та реалізації стратегічних цілей. Сприятиме таким проєктам впровадження управлінських технологій управління знаннями, що передбачають створення корпоративних баз знань (накопичення власних та запозичення сторонніх, пов'язаних зі стратегічними цілями діяльності), збереження, обміну цими знаннями, їх поширення, використання в діяльності підприємства.

Вище йшлося переважно про спрямування проєктів реального інвестування. Але чинник достатності фінансових ресурсів є визначальним і для здійснення інноваційних техніко-технологічних проєктів і для забезпечення операційної діяльності підприємства та його фінансової стійкості. Тому підприємствам варто вдаватися до використання фінансових

технологій, а саме – фінансових інструментів: купівля акцій та облігацій для отримання прибутку, участь в депозитних та інвестиційних програмах банківських установ, залучення капіталу через емісію акцій, облігацій або участь в кредитних програмах, використання криптовалют (токенізація активів) для залучення капіталу в проєкти.

Висновки. На основі викладеного вище можна зробити наступні висновки:

1. Основною для прийняття проєктних рішень є необхідність урахування тих реалій та стратегічних перспектив розвитку і змін, які відбуваються та очікуються у зовнішньому та внутрішньому середовищах підприємств. Існує взаємозв'язок специфіки проєктів і особливостей чинників середовища і саме він має сприяти обґрунтованому вибору проєктів підприємства, а також може використовуватись як початковий стратегічний етап загального обґрунтування доцільності інноваційно-інвестиційних проєктів.

2. Серед чинників зовнішнього середовища при виборі проєктів першочергово необхідно враховувати світові глобальні тренди розвитку промисловості (зокрема харчових виробництв), фактичну макроспецифіку країни та перспективи її розвитку, результати діяльності та стратегічне спрямування розвитку конкурентів.

3. У внутрішньому середовищі підприємства на вибір інноваційно-інвестиційних проєктів впливатимуть такі чинники: стан техніко-технологічної бази підприємства, виробничі потужності та рівень їх використання, випуск нової продукції, якість продукції, рівень кваліфікації трудових ресурсів, наявність цифрових технологій, достатність фінансових ресурсів.

4. В напрямку врахування глобальних трендів проєкти мають спрямовуватись на ресурсозаощадження, енергозбереження, масштабування виробництва харчових продуктів, відновлення та збереження здоров'я, відповідати вимогам екологічності.

5. Чинник макроспецифіки країни вимагає впровадження проєктів щодо забезпечення діяльності в умовах війни (повна або часткова релокація виробництва, диференціація сировинних зон та логістики), а також здійснення проєктів, що сприятимуть орієнтації підприємств на ринки ЄС (відповідність харчової продукції вимогам ЄС).

6. Чинник врахування конкурентного середовища передбачає залежно від прийнятої загальної стратегії проєкти з підтримання

чи збільшення рівня конкурентоспроможності продукції та підприємства, а також набуття нових ключових компетентностей.

7. Врахування низки чинників внутрішнього середовища призведе до спрямування проєктів з оновлення техніко-технологіч-

ної бази в основному, допоміжному та підсобному виробництвах, до впровадження Leap-технологій, до проєктів з диверсифікації виробництва тощо. Для підприємств харчової промисловості тут буде значний акцент на широкому використанні біотехнологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гришина Л. О., Карась П. М., Приходько Н. В. Активізація інвестиційно-інноваційних процесів у харчовій промисловості регіону, як складова забезпечення його розвитку. *Причорноморські економічні студії. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка*. 2022. Вип. 73. С. 58-63.
2. Івачевський Н., Ціх Г. В. Інновації та інноваційні технології в харчовій промисловості. *Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій»*. Тернопіль 24-25 листопада 2021 р. С. 80-82.
3. Кириченко О. С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах Четвертої промислової революції: монографія. Київ. ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2021. 368 с.
4. Михайлик О. М., Демиденко О. Ю. Інвестиційний розвиток підприємств харчової промисловості: сутність та підходи до оцінювання. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. № 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-194>
5. Мірчук Н. З. Трансформація інвестиційних стратегій підприємств харчової промисловості України: відповідь на виклики воєнного стану та євроінтеграційні процеси. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. № 11. С. 203-209. <https://surl.li/vttrac>
6. Міщенко О. Л. Фактори активізації інноваційно-інвестиційного розвитку харчової промисловості. *Економічні науки. Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 6. Том 1. С. 290-294.
7. Ніколюк О. В., Бурлаков В. С. Сучасний стан інноваційно-інвестиційної діяльності аграрного бізнесу. *Економіка харчової промисловості*. 2025. Вип. 3. Том 17. С. 36-42.
8. Сімахіна Г. О., Науменко Н. В. Здобутки і перспективи впровадження інновацій у харчовій промисловості України. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2021. № 5. С. 109-115.
9. Скопенко Н. С., Кириченко О. М., Стретович О. А., Бедров О. В. Інвестиційні проєкти у сфері інформаційних технологій як фактор цифрової трансформації харчової промисловості України. *Економічно наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 21. С. 102-108.

REFERENCES:

1. Hryshyna L., Karas P., Prykhodko N. (2022) Aktyvizatsiia investytsiino-innovatsiinykh protsesiv u kharchovii promyslovosti rehionu, yak skladova zabezpechennia yoho rozvytku [Activation of investment and innovation processes in the food industry of the region as a component of its development]. *Prychornomorski ekonomichni studii: Rozvytok produktyvnykh syl i rehionalna ekonomika*, 73, 58–63 [in Ukrainian].
2. Ivachevskiy N., Tsikh H. (2021) Innovatsii ta innovatsiini tekhnolohii v kharchovii promyslovosti [Innovations and innovative technologies in the food industry]. *Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference of Young Scientists and Students «Aktualni zadachi suchasnykh tekhnolohii»*, Ternopil, November 24–25, 80–82 [in Ukrainian].
3. Kyrychenko O. (2021) Investytsiino-innovatsiine zabezpechennia promyslovosti Ukrainy v umovakh Chetvertoi promyslovoi revoliutsii [Investment and innovation support of Ukraine's industry in the conditions of the Fourth Industrial Revolution]. Kyiv: *Universytet ekonomiky ta prava «KROK»* [in Ukrainian].
4. Mykhailyk O., Demydenko O. (2024) Investytsiinyi rozvytok pidpriemstv kharchovoi promyslovosti: sutnist ta pidkhody do otsiniuvannia [Investment development of food industry enterprises: essence and approaches to evaluation]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 70. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-194> [in Ukrainian].
5. Mirchuk N. (2025) Transformatsiia investytsiinykh stratehii pidpriemstv kharchovoi promyslovosti Ukrainy: vidpovid na vyklyky voiennoho stanu ta yevrointehratsiini protsesy [Transformation of investment strategies of food industry enterprises in Ukraine: response to wartime challenges and European integration processes]. *Kyivskiy ekonomichnyi naukovyi zhurnal*, 11, 203–209. Available at: <https://surl.li/vttrac> [in Ukrainian].
6. Mishchenko O. (2019) Faktory aktyvizatsii innovatsiino-investytsiinoho rozvytku kharchovoi promyslovosti [Factors of activation of innovation and investment development of the food industry]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. Ekonomichni nauky*, 6(1), 290–294 [in Ukrainian].

7. Nikoliuk O., Burlakov V. (2025) Suchasnyi stan innovatsiino-investytsiinoi diialnosti ahrarnoho biznesu [Current state of innovation and investment activity in agrarian business]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, 3(17), 36–42 [in Ukrainian].
8. Simakhina H., Naumenko N. (2021) Zdobutky i perspektyvy vprovadzhennia innovatsii u kharchovii promyslovosti Ukrainy [Achievements and prospects of innovation implementation in the food industry of Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Hraal nauky»*, 5, 109–115 [in Ukrainian].
9. Skopenko N., Kyrychenko O., Stretovych O., Bedrov O. (2025) Investytsiini proiekty u sferi informatsiinykh tekhnolohii yak faktor tsyfrovoy transformatsii kharchovoi promyslovosti Ukrainy [Investment projects in the field of information technologies as a factor of digital transformation of the food industry of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 21, 102–108 [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 01.04.2026

Дата прийняття статті: 22.04.2026

Дата публікації статті: 28.04.2026